

LỜI NÓI ĐẦU

Hồ Chí Minh, lãnh tụ vĩ đại của giai cấp công nhân Việt Nam, anh hùng giải phóng dân tộc, nhà văn hoá kiệt xuất của thế giới. Tư tưởng Hồ Chí Minh là di sản tinh thần vô cùng quý báu của Đảng và dân tộc ta. Bước vào thời kỳ tiếp tục đổi mới, đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, sự vận dụng đúng đắn và sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh cũng như chủ nghĩa Mác – Lênin càng trở nên quan trọng và cần thiết hơn bao giờ hết. Học tập, quán triệt những quan điểm cơ bản và vận dụng có hiệu quả tư tưởng Hồ Chí Minh vào thực tiễn cuộc sống xã hội toàn Đảng, toàn quân, toàn dân ta là nhân tố quyết định thắng lợi của toàn bộ sự nghiệp đổi mới do Đảng ta khởi xướng và lãnh đạo.

Em chọn đề tài: ***“Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức cách mạng trong việc xây dựng đạo đức lối sống của sinh viên Đại học Bách Khoa Hà Nội”*** để nghiên cứu. Lí do em chọn đề tài này là em nhận thấy trong di sản của Người tư tưởng về đạo đức chứa đựng những nét đặc sắc ngang tầm thời đại, là kim chỉ nam xây dựng nền văn hóa mới, con người mới trong giai đoạn đất nước ta đang đổi mới. Đặc biệt khi em đang là sinh viên đang học tập tại trường Đại học Bách Khoa Hà Nội, em sẽ phải rèn luyện và tu dưỡng đạo đức rất nhiều.

Trong quá trình làm tiểu luận có nhiều sai sót em kính mong sự góp ý và giúp đỡ của thầy cô giáo trong Khoa. Em xin chân thành cảm ơn!

NỘI DUNG

I. TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẠO ĐỨC

Đạo đức là toàn bộ những quan niệm về thiện ác, lương tâm, danh dự, trách nhiệm, về lòng tự trọng, về công bằng hạnh phúc và về những quy tắc đánh giá, điều chỉnh hành vi ứng xử giữa người với người, cá nhân và xã hội.

Hồ Chí Minh là lãnh tụ bàn nhiều nhất về đạo đức, nhưng Người thực hành về đạo đức nhiều hơn những điều Người đã nói và viết về đạo đức. Vì thế muốn nghiên cứu đạo đức Hồ Chí Minh thì không thể chỉ dừng lại ở những bài viết, bài nói mà phải thâm nhập vào toàn bộ cuộc đời hoạt động của Người và những tiếng nói tâm huyết của các học trò và bạn bè quốc tế về Người.

1. Nguồn gốc đạo đức Hồ Chí Minh

1.1. Đạo đức Hồ Chí Minh bắt nguồn từ truyền thống đạo đức của dân tộc Việt Nam

Bốn ngàn năm dựng nước và giữ nước dân tộc ta đã xây dựng được một hệ giá trị đạo đức độc đáo đặc sắc, đó là: Lòng yêu nước nồng nàn, khát vọng độc lập tự do hạnh phúc. Thấy được sức mạnh của đoàn kết, lấy dân làm gốc, lấy đại nghĩa thắng hung tàn, chí nhân thay cường bạo. Thủy chung gắn bó cá nhân, gia đình, làng xã, nếp sống nghĩa tình đạo đức, trung hiếu, cần kiệm liêm chính,....

Từ hệ giá trị đạo đức dân tộc này Hồ Chí Minh tiếp thu, khai thác, và nâng cao những giá trị đó lên trình độ mới.

1.2. Hồ Chí Minh tiếp thu các giá trị đạo đức nhân loại

- Giá trị đạo đức phương đông, trước hết là nho giáo

- Xuất thân từ gia đình tri thức uyên bác nho học, Người thấy những giá trị đạo đức của Nho giáo, coi Nho giáo như khoa học về tu thân dưỡng tính, khắc kỷ, phục lễ, vi nhân, kính trọng người lao động, dân là gốc của nước (dân vi quý, quân vi khinh, xã tắc thứ chi), tứ hải giai huynh đệ, nhân nghĩa, trung hiếu, cần kiệm, liêm chính.

- Người viết: Đạo đức Khổng tử, học vấn của ông, những kiến thức của ông làm những người cùng thời và hậu thế phải cảm phục... Chúng ta hãy tự hoàn thiện đạo đức của mình bằng cách đọc các tác phẩm của ông.

- Người chỉ ra những hạn chế của Nho giáo: Tư tưởng đẳng cấp, coi khinh lao động chân tay, phụ nữ, KHKT, tài năng, dùng học thuyết chính danh quân tử, tiêu nhân để chuyên chế xã hội làm cho xã hội trì trệ, chậm phát triển.

- Hồ Chí Minh tiếp thu những giá trị đạo đức của tôn giáo:

Đó là tư tưởng từ bi, cứu nạn cứu khổ, thiện chí, bình đẳng, an lạc, hạnh phúc, sống hòa hợp với môi trường, tôn trọng sự sống dưới mọi hình thức của Phật Giáo.

Tư tưởng bao dung nhân ái, hy sinh cao cả của Thiên chúa.

Tư tưởng tự do bình đẳng bác ái, coi trọng con người trong văn hóa phương Tây, trong tuyên ngôn độc lập Pháp, Mỹ.

1.3. Đến với đạo đức Mac-Lênin, Hồ Chí Minh đã thực hiện một cuộc cách mạng về đạo đức

Đến với CN Mac-Lênin, Hồ Chí Minh đã khám phá ra kho tàng đạo đức MacXit, đó là thứ đạo đức đích thực, cốt lõi là giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp, giải phóng con người, xã hội, mang lại tự do, ấm no, bình đẳng, hạnh phúc thật sự cho con người, vì sự tiến bộ, phát triển xã hội, đưa nhân loại từ chỗ

bị tha hóa đến vương quốc tự do, vương quốc đích thực, chủ nghĩa nhân đạo đích thực.

Hồ Chí Minh còn thấy được ở Mac, Aghen, LêNin là những tấm gương đạo đức sáng ngời, họ không chỉ là những lãnh tụ thiên tài về chính trị mà còn là những lãnh tụ giản dị, khiêm tốn, coi khinh xa hoa, yêu lao động, đời tư trong sáng... là hiện thân của tình anh em bốn bể. Họ dạy chúng ta phải cần kiệm, liêm chính.

Hồ Chí Minh chỉ rõ đạo đức cũ và đạo đức Mac-Lê Nin đối lập nhau. Đạo đức mới là đạo đức vĩ đại, nó không phải vì danh vọng cá nhân mà vì lợi ích chung của Đảng, dân tộc, nhân loại, nó đòi hỏi phải phá tan xiềng xích nô lệ, xây dựng xã hội mới bình đẳng tốt đẹp cho mọi người.

Tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh thuộc hệ tư tưởng vô sản, mang bản chất cách mạng và khoa học, đậm đà bản sắc dân tộc, kết hợp tinh hoa giữa nhân loại, là 1 hệ thống mở phát triển cùng với thực tiễn Việt Nam, góp phần tạo dựng bộ mặt văn hóa Việt Nam, là vũ khí tinh thần trong công cuộc xây dựng đất nước theo con đường XHCN.

2. Những đặc trưng bản chất của tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh

2.1. Sự thống nhất giữa đạo đức và chính trị

Đạo đức Hồ Chí Minh là đạo đức mới, là đạo đức Vô sản, là đạo đức cách mạng nhằm giải phóng giai cấp, giải phóng dân tộc, giải phóng con người phục vụ tổ quốc, nhân dân, cải tạo xã hội cũ, xây dựng xã hội mới. Các quan điểm đạo đức của người luôn thấm nhuần những tư tưởng chính trị và ngược lại, nhiều quan điểm vừa là chính trị vừa là đạo đức (trung với nước hiếu với dân).

2.2. Thống nhất giữa tư tưởng và hành vi, động cơ và hiệu quả, lý luận và thực tiễn

Hồ Chí Minh nói, viết, giáo dục đạo đức luôn gắn với hành động thiết thực, thể hiện bằng kết quả công việc, lý luận đạo đức luôn gắn với đời sống. Mỗi hành vi của Người đều chứa đựng tư tưởng đạo đức cao thượng, đẹp đẽ.

Người thường nhắc nhở: Nói thì phải làm, nói ít làm nhiều, lấy hiệu quả công việc để đo đạo đức, quyết tâm không phải ở hội trường, ở lời nói mà phải thể hiện trong hành động, nói trung với nước hiếu với dân thì nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng.

2.3. Thống nhất giữa đức và tài

Đức và tài gắn chặt nhau, vì có đức mà không có tài thì làm việc gì cũng khó, có tài mà không có đức thì vô dụng, thậm chí còn có hại.

Giữa đức và tài thì đức là gốc, trong đức có tài và trong tài có đức, tài càng cao thì đức càng lớn, con người phải có tài và đức thì mới làm tròn nhiệm vụ.

2.4. Thống nhất giữa đạo đức cách mạng và đạo đức đời thường, giữa việc nhỏ và việc lớn

Người cách mạng phải rèn luyện đạo đức cách mạng và đạo đức đời thường, trong đó phải đặt đạo đức cách mạng trên hết, hi sinh phấn đấu vì tổ quốc, vì nhân dân, không quên rèn luyện đạo đức trong những việc nhỏ.

Rèn luyện đạo đức trong mọi môi trường, mọi phạm vi từ gia đình đến môi trường đến xã hội, nơi sinh hoạt, công tác và cần phải có sự phối hợp giữa các môi trường để giáo dục đạo đức toàn diện cho con người, rèn luyện đạo đức trong mọi mối quan hệ

2.5. Đạo đức cần cho mọi người nhất là cho những người cách mạng, cho cán bộ, đảng viên

Bác không để lại 1 tác phẩm chuyên về đạo đức, nhưng đạo đức Người đề cập liên quan tới mọi tầng lớp nhân dân, lứa tuổi, ngành nghề.

- Quân đội: Quân đội ta trung với Đảng, hiếu với dân, nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng.

- Công an: Đối với tự mình cần kiệm liêm chính, đối với chính phủ phải tuyệt đối trung thành, đối với nhân dân phải kính trọng lễ phép, đối với công việc phải tận tụy, đối với kẻ địch phải kiên quyết và khôn khéo, đối với đồng sự phải thân ái giúp đỡ.

- Thanh niên: Không có việc gì khó, chỉ sợ lòng không bền, đào núi và lấp biển, có chí ắt làm nên.

- Phụ nữ: Trung hậu, đảm đang.

- Thiếu niên: Yêu tổ quốc, yêu đồng bào, học tập tốt, lao động tốt, giữ gìn vệ sinh thật tốt, khiêm tốn thật thà dũng cảm.

Người luôn nhân mạnh phải rèn luyện đạo đức trong điều kiện Đảng cầm quyền .

Người cầm quyền có sức mạnh để bảo vệ thành quả của cách mạng. Nhưng nếu tha hóa đạo đức, người cầm quyền trở thành sâu mọt, tham quyền cố vị, đe dọa sự sống còn của Đảng.

2.6. Tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh có vai trò to lớn đối với dân tộc và nhân loại

Những đức tính như khiêm tốn, độ lượng, giản dị, thật thà, tự nhiên, tình yêu nhân loại, cần kiệm, liêm chính, chí công vô tư đã để lại dấu ấn không phai mờ trong lòng dân tộc Việt Nam mà cả với nhân loại tiên bộ trên thế giới hôm nay và mai sau.

3. Quan điểm về vai trò của đạo đức cách mạng

Theo Hồ Chí Minh, muốn thực hiện thành công sự nghiệp cách mạng xã hội chủ nghĩa - cuộc cách mạng sâu sắc nhất, triệt để nhất, toàn diện nhất, chúng ta phải đem hết tinh thần và lực lượng ra phấn đấu; phải tu dưỡng, rèn luyện đạo đức cách mạng. Hồ Chí Minh luôn luôn quan tâm đến vấn đề đạo đức và giáo dục đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên. Một trong những bài giảng đầu tiên cho lớp thanh niên trí thức yêu nước đầu tiên của Việt Nam từ những năm 1920 là bài giảng về "tư cách của một người cách mạng". Đến khi viết Di chúc, Người vẫn dành một phần trang trọng để bàn về vấn đề đạo đức, yêu cầu mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, Đảng phải quan tâm chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho đoàn viên và thanh niên, đào tạo họ thành những người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa "hồng" vừa "chuyên".

Hồ Chí Minh xem xét đạo đức trên cả hai phương diện lý luận và thực tiễn. Về mặt lý luận, Người để lại cho chúng ta một hệ thống quan điểm sâu sắc và toàn diện về đạo đức. Về thực tiễn, Người luôn coi thực hành đạo đức là một mặt không thể thiếu của cán bộ, đảng viên. Cũng như V.I. Lênin, Hồ Chí Minh đào tạo các chiến sĩ cách mạng không chỉ bằng chiến lược, sách lược mà còn bằng chính tấm gương đạo đức trong sáng của mình.

Khi đánh giá vai trò của đạo đức cách mạng, Hồ Chí Minh coi đạo đức là nền tảng của người cách mạng, cũng giống như gốc của cây, ngọn nguồn của sông suối. Người viết: "Cũng như sông thì có nguồn mới có nước, không có nguồn thì sông cạn. Cây phải có gốc, không có gốc thì cây héo. Người cách mạng phải có đạo đức, không có đạo đức thì dù tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân. Vì muốn giải phóng cho dân tộc, giải phóng cho loài người là một công việc to tát, mà tự mình không có đạo đức, không có căn bản, tự mình đã hủ hóa, xấu xa thì còn làm nổi việc gì"¹.

Người so sánh: "Làm cách mạng để cải tạo xã hội cũ thành xã hội mới là một sự nghiệp rất vẻ vang, nhưng nó cũng là một nhiệm vụ rất nặng nề, một

cuộc đấu tranh rất phức tạp, lâu dài, gian khổ. Sức có mạnh mới gánh được nặng và đi được xa. Người cách mạng phải có đạo đức cách mạng làm nền tảng, mới hoàn thành được nhiệm vụ cách mạng vẻ vang"².

Đạo đức là gốc, là nền tảng vì liên quan tới Đảng cầm quyền. Hồ Chí Minh trần trụi với nguy cơ của Đảng cầm quyền, đó là sự sai lầm về đường lối và suy thoái về đạo đức cách mạng của cán bộ, đảng viên. Đảng cầm quyền, lãnh đạo toàn xã hội, lãnh đạo Nhà nước, nếu cán bộ, đảng viên của Đảng không tu dưỡng về đạo đức cách mạng thì mặt trái của quyền lực có thể làm tha hóa con người. Vì vậy, Hồ Chí Minh yêu cầu Đảng phải "là đạo đức, là văn minh". Người thường nhắc lại ý của Lênin: Đảng Cộng sản phải tiêu biểu cho trí tuệ, danh dự, lương tâm của dân tộc và thời đại. Người nói, cán bộ, đảng viên muốn cho dân tin, dân yêu, dân phục thì không phải "viết lên trán chữ cộng sản là được quần chúng yêu mến. Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách đạo đức".

Vai trò của đạo đức cách mạng còn thể hiện ở chỗ đó là thước đo lòng cao thượng của con người. Theo quan điểm của Hồ Chí Minh, mỗi người có công việc, tài năng, vị trí khác nhau, người làm việc to, người làm việc nhỏ, nhưng ai giữ được đạo đức cách mạng đều là người cao thượng.

Là một hình thái ý thức xã hội, đạo đức không phải một chiều phụ thuộc vào tồn tại xã hội, vào những điều kiện vật chất kinh tế. Nó có khả năng tác động tích cực trở lại, cải biến tồn tại xã hội. Giá trị đạo đức tinh thần một khi được con người tiếp nhận sẽ biến thành một sức mạnh vật chất.

Có đạo đức cách mạng thì khi gặp khó khăn gian khổ, thất bại cũng không lùi bước, chán nản...; khi gặp thuận lợi và thành công cũng vẫn giữ tinh thần khiêm tốn, "lo trước thiên hạ, vui sau thiên hạ", không kèn cựa về mặt hưởng thụ, không công thần, không quan liêu, không kiêu ngạo, v.v..

Đạo đức là cái gốc của người cách mạng, nhưng phải nhận thức đức và tài có mối quan hệ mật thiết với nhau. Có đức phải có tài, nếu không sẽ không mang lại lợi ích gì mà còn có hại cho dân. Mặt khác, phải thấy trong đức có tài. Tài càng lớn thì đức phải càng cao, vì đức - tài là nhằm phục vụ nhân dân và đưa cách mạng đến thắng lợi.

4. Nguyên tắc xây dựng đạo đức cách mạng theo tư tưởng HCM

4.1 Tu dưỡng đạo đức cách mạng bền bỉ suốt đời

Đạo đức cách mạng không phải từ trên trời sa xuống, nó do đấu tranh rèn luyện bền bỉ hàng ngày mà củng cố và phát triển cũng như ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong. Vì thế phải gian nan rèn luyện mới thành công. Rèn luyện phải tự nguyện tự giác.

4.2 Nêu gương đạo đức mới, nói đi đôi với làm

Nói nhưng không làm, nói nhiều làm ít, nói một đường làm một nẻo là đặc trưng của giai cấp bóc lột. Nêu gương đạo đức mới, nói đi đôi với làm, ở phương đông một tấm gương sống về đạo đức còn giá trị hơn 100 bài diễn văn tuyên truyền.

Trong rèn luyện thực hành đạo đức phải chú trọng đạo “làm gương”. Muốn hướng dẫn nhân dân thì mình phải mực thước, khiến cho người ta bắt chước. Hô hào tiết kiệm mình phải tiết kiệm trước làm trước, Đảng viên đi trước làng nước đi sau...

4.3 Xây dựng đạo đức mới đi đôi với chống những hiện tượng phi đạo đức

Chống cái xấu, sai, ác phải đi đôi với xây dựng cái tốt đẹp, cái thiện, trong đó xây là chính.

Cách mạng là nhiệm vụ nặng nề, luôn có 3 kẻ thù chống phá là CNĐQ, chủ nghĩa cá nhân, những thói quen & tập quán lạc hậu. Đạo đức cách mạng vô luận là lúc nào cũng phải chống 3 kẻ thù trên.

II. VẬN DỤNG TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG TRONG VIỆC XÂY DỰNG ĐẠO ĐỨC LỐI SỐNG CỦA SINH VIÊN ĐẠI HỌC BÁCH KHOA HÀ NỘI

1. Đặt vấn đề

Con người luôn luôn phải tồn tại trong một cộng đồng người, một nước, một khu vực nhất định. Trong cuộc sống chung như thế, người ta buộc phải tuân thủ những qui tắc nhất định, thành văn hoặc bất thành văn. Những qui tắc này bao trùm tất cả các lĩnh vực: đạo đức, thẩm mỹ... Trong số đó, có những qui tắc dần dần được cá nhân thừa nhận và trở thành thói quen. Đó là lối sống cá nhân. Có những qui tắc được thừa nhận rộng rãi trong nội bộ một cộng đồng nào đó. Chúng được người ta tuân thủ gần như vô điều kiện, gần như một lẽ đương nhiên. Đó là lối sống cộng đồng. Lối sống là một thói quen có định hướng, có chất lượng lý tưởng. Lối sống là phương cách thể hiện tổng hợp tất cả các cấu trúc, nền văn hoá, đặc trưng văn hoá của một con người hay một cộng đồng. Lối sống là tiêu chí đầu tiên, tiêu chí tổng hợp nhất, thể hiện chất lượng văn hoá và trí tuệ của một con người. Lối sống không chỉ là hành vi như cách đi lại, ăn nói, nó là hành vi hiệu theo nghĩa rộng, bao gồm tư duy, làm việc và phương cách xử lý các mối quan hệ.

2. Thực trạng

Hiện nay, Việt Nam chúng ta đã và đang tiến hành xây dựng đất nước theo công cuộc công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước. Đây là một quá trình khó khăn, đầy thử thách mặc dù trong những năm vừa qua chúng ta đã đạt được một số thành tựu khả quan: Tỷ lệ tăng trưởng GDP năm 2003 đạt mức cao nhất so với các năm trước - 7,24%, nạn thất nghiệp giảm bớt, đời sống của nhân dân ngày càng được nâng cao cả về mặt chất cũng như mặt lượng. Và trong giai

đoạn phát triển này thì không thể không kể đến vai trò của lớp trẻ mà cụ thể là Sinh viên - thế hệ sẽ kế tiếp những truyền thống tốt đẹp của cha ông trong sự nghiệp xây dựng đất nước giàu mạnh, công bằng và văn minh. Tuy nhiên, cùng với sự thay đổi sang cơ chế thị trường như hiện nay thì lối sống, cách nghĩ của sinh viên cũng biến chuyển theo: Có rất nhiều Sinh viên đã trưởng thành và phát huy mọi khả năng của mình để góp một phần sức lực trong việc đổi mới đất nước, cũng có nhiều sinh viên đã biết vượt qua số phận nghiệt ngã của chính mình để học tập. Đồng thời đó cũng không phải ngẫu nhiên mà hàng loạt các tệ nạn như: đua xe, ma túy, cờ bạc, rượu chè... ngày càng xâm nhập sâu vào giảng đường. Tất cả những điều đó trở thành điều nhức nhối cho toàn xã hội. Sinh viên trước hết mang đầy đủ những đặc điểm chung của con người, mà theo Mác là "tổng hoà của các quan hệ xã hội". Nhưng họ còn mang những đặc điểm riêng: Tuổi đời còn trẻ, thường từ 18 đến 25 dễ thay đổi, chưa định hình rõ rệt về nhân cách, ưa các hoạt động giao tiếp, có tri thức đang được đào tạo chuyên môn. Sinh viên vì thế dễ tiếp thu cái mới, thích cái mới, thích sự tìm tòi và sáng tạo. Đây cũng là tầng lớp xưa nay vẫn khá nhạy cảm với các vấn đề chính trị- xã hội, đôi khi cực đoan nếu không được định hướng tốt.

Đối với Sinh viên trường ta, một thực tế là trong số họ hiện nay đang diễn ra quá trình phân hoá, với hai nguyên nhân cơ bản: Tác động của cơ chế thị trường dẫn đến khác biệt giàu nghèo; sự mở rộng quy mô đào tạo khiến trình độ SV chênh lệch lớn ngay từ đầu vào. Dù vậy, vẫn có thể nhìn thấy trong đó những đặc điểm tương đồng dưới đây.

- ❖ Tính thực tế: Thể hiện ở việc chọn ngành chọn nghề, ở việc hướng đến lựa chọn những kiến thức để học sao cho đáp ứng nhu cầu thực tế, chuẩn bị kinh nghiệm làm việc cho tương lai, định hướng công việc sau khi ra trường, thích những công việc đem lại thu nhập cao, v. v... Nói chung là tính mục đích trong hành động và suy nghĩ rất rõ.

- ❖ Tính năng động: Nhiều Sinh viên vừa đi học vừa đi làm (làm thêm bán thời gian, hoặc có khi là thành viên chính thức của một cơ quan, công ty), hình thành tư duy kinh tế trong thế hệ mới (thích kinh doanh, muốn tự mình lập công ty ngay khi đang còn là Sinh viên), thể hiện sự tích cực chủ động (tham gia phong trào tình nguyện). Nhiều Sinh viên cùng một lúc học hai trường.
- ❖ Tính cụ thể của lý tưởng: Đang có một sự thay đổi trong lý tưởng sống gắn liền với sự định hướng cụ thể. Một câu hỏi vẫn thường được đặt ra là: Sinh viên hôm nay sống có lý tưởng không, lý tưởng ấy là gì, có sự phù hợp giữa lý tưởng của cá nhân và lý tưởng của dân tộc, của nhân loại không. Có thể khẳng định lí có, nhưng đang xuất hiện những đặc điểm lý tưởng có tính thế hệ, lý tưởng gắn liền với bối cảnh đất nước và quốc tế rất cụ thể. Lý tưởng hôm nay không phải là sự lựa chọn những mục đích xa xôi, mà hướng đến những mục tiêu cụ thể, gắn liền với lợi ích cá nhân.
- ❖ Tính liên kết (tính nhóm): Những người trẻ luôn có xu hướng mở rộng các mối quan hệ, đặc biệt là những quan hệ đồng đẳng, cùng nhóm. Các nghiên cứu của hai nhà xã hội học người Pháp về bản sắc xã hội dưới góc độ nhóm là Taspén và Turnez, đã đưa đến kết luận: Tính nhóm phụ thuộc vào môi trường xã hội xung quanh chúng ta đang sống. Sự thay đổi của đời sống tinh thần trong Sinh viên trước xu hướng toàn cầu hoá (cả mặt thuận lợi và hạn chế của xu hướng này) đang hướng mạnh đến tính cộng đồng.
- ❖ Tính cá nhân: Trào lưu dân chủ hoá, làn sóng công nghệ thông tin và việc nâng cao dân trí đã làm ý thức cá nhân ngày càng rõ, đặc biệt rõ trong những người trẻ có học vấn là Sinh viên. Họ tự ý thức cao về bản thân mình và muốn thể hiện vai trò cá nhân. Dường như có sự đề cao lợi ích hơn nghĩa vụ cá nhân. Sự hy sinh vì quan tâm

đến người khác thấp đi, và nếu có thì đánh giá dưới góc độ kinh tế thực dụng hơn là tình cảm và sự chia sẻ. Xuất hiện thái độ bàng quan với xung quanh ở một bộ phận Sinh viên.

Sự phân tách các đặc điểm trên chỉ có tính tương đối để phục vụ công tác nghiên cứu, còn trên thực tế các đặc điểm ấy đan xen và có tác động qua lại lẫn nhau. Tính cá nhân không tách rời tính liên kết, tính năng động gắn liền với tính thực tế. Mỗi đặc điểm, qua những biểu hiện cụ thể của nó, luôn bộc lộ tính hai mặt: Vừa có những tác động tích cực, vừa có những tác động tiêu cực.

Em có đọc được bài viết này và nhận thấy rằng thực trạng đó rất giống với Sinh viên trường ta:

“THẤY GÌ QUA LỐI SỐNG SINH VIÊN THỜI NAY

Trương Hiệu

Thạc sĩ Nguyễn Ánh Hồng (Giảng viên Khoa Giáo dục học, Trường ĐH Khoa học Xã hội và Nhân văn - ĐH Quốc gia TP.HCM) vừa hoàn thành cuộc điều tra xã hội về lối sống của sinh viên hiện nay. Sinh viên được chọn mẫu ngẫu nhiên tại ba trường thành viên (Trường ĐH Khoa học Tự nhiên, Trường ĐH Khoa học Xã hội và Nhân văn, Trường ĐH Bách khoa). Trên cơ sở tìm hiểu sự lựa chọn các hoạt động cơ bản của sinh viên bằng phương pháp phân tích nhân tố và phân tích phân loại đã cho thấy ba kiểu sống cơ bản của sinh viên TP.HCM hiện nay.

60% sống khép mình, ít tham gia hoạt động xã hội!

Kiểu sống của nhóm sinh viên này chiếm tỷ lệ cao nhất trong các kiểu sống của sinh viên tại TP.HCM. Họ vẫn chú ý đến học tập và thường gặp gỡ, thăm hỏi bạn bè và người thân nhưng thường trong phạm vi hẹp. Ngoài ra họ còn xem ti

vi, đọc sách báo. Có điều họ ít tham gia vào các hoạt động xã hội, chính trị, sinh hoạt tập thể. Đây là cách sống thiếu năng động, thiếu tích cực, ít hòa nhập vào đời sống xã hội. Trước những sự kiện đang xảy ra xung quanh mình, họ luôn tỏ thái độ bàng quan. Ngay cả lửa cháy như cháy Trung tâm Quốc tế ITC cũng không hề tác động “xi nhê” gì đến họ!

Kết quả nghiên cứu trên còn cho thấy môi trường sống đã ảnh hưởng trực tiếp đến lối sống của sinh viên. Chẳng hạn, sinh viên sống cùng với gia đình thể hiện một lối sống chăm lo bản thân và người thân, nhưng thiếu tích cực hòa nhập vào đời sống xã hội chung. Trong khi đó, những sinh viên sống xa nhà lại gắn bó với cuộc sống tập thể và xã hội hơn. Do vậy, lối sống tích cực ở họ cũng cao hơn hẳn những sinh viên cùng sống với gia đình. Đặc biệt môi trường sống ở ký túc xá đã ảnh hưởng lớn đối với việc hình thành kiểu sống này.

10% sinh viên hướng vào vui chơi, hưởng thụ!

Gồm những sinh viên hướng hoạt động của mình vào việc vui chơi mang tính hưởng thụ, nhiều khi vô bổ, ít chú ý đến việc mở mang kiến thức và hoàn thiện nhân cách. “Tớ chỉ thích điện thoại nào đời mới...”, “Phim Hàn Quốc đang chiếu tới tập...”, “Hàng hiệu hợp thời ở chỗ...”. Đó là những điều quan tâm thường trực trong đời sống hàng ngày của nhóm sinh viên này. Tuy vậy, họ là những con người rất năng động, hứng thú với những hoạt động vui chơi, giải trí, hưởng thụ những thú vui của tuổi trẻ, thể hiện một lối sống tiêu dùng "sành điệu". Lắm khi “ăn chơi” kiểu bạt mạng đến quên cả lối về!

30% sinh viên say mê học tập?

Và ai cũng biết rằng trách nhiệm của người sinh viên hôm nay đến giảng đường là để học hỏi, tìm kiếm một ngành nghề nào đó cho cuộc sống tương lai, hoặc để tự nâng cao kiến thức hiểu biết. Nhưng điều đáng tiếc đã xảy ra: chỉ có 30% trong số họ thực hiện được công việc này. Đây là nhóm sinh viên có thái độ

sống tích cực, năng động, có chí hướng và say mê học tập.

Những hoạt động của nhóm sinh viên này nhằm mục đích phát triển và hoàn thiện cá nhân như học thêm, làm thêm, đọc sách, đi thư viện. Đồng thời họ cũng thích xem biểu diễn nghệ thuật, tham gia vào các hoạt động xã hội, câu lạc bộ, các lễ hội truyền thống. Nhóm sinh viên này hướng những hoạt động của mình vào mục đích thỏa mãn nhu cầu phát triển cá nhân, đồng thời cũng có những hoạt động hướng ngoại tích cực như hướng đến những nơi giao tiếp công cộng, đại chúng. Nơi họ đến và tham gia hoạt động là những tổ chức hoạt động chính quy với mục đích lành mạnh.”

(Nguồn: chungta.com)

3. Giải pháp

Dưới đây là ý kiến chủ quan của riêng em:

* Ở nhà trường, cần dạy Sinh viên những giá trị đạo đức cơ bản của con người thay cho quá nhiều kiến thức triết học, hàn lâm, thiếu vắng việc hình thành những thói quen đạo đức và kỹ năng sống đúng đắn. Phương pháp giáo dục đạo đức theo kiểu lạc hậu không còn phù hợp, cần phải đưa Sinh viên vào các xử lý tình huống thực tế. Giáo dục đạo đức trong trường cần giảm thiểu những vấn đề cao xa, lớn lao, thay vào đó cần kiên trì bồi đắp lòng nhân ái, tính trung thực, lòng tự trọng, nếp nghĩ và lối sống lành mạnh, trọng đạo lý, sống có kỷ luật. Cần thay đổi cách đánh giá sinh viên thay cách đánh giá đơn thuần bằng điểm số. Nên có quy định khi đánh giá xếp loại hạnh kiểm sinh viên hàng năm, giáo viên phải ghi rõ những mặt mạnh, yếu, mặt nào cần rèn luyện, những biểu hiện sai lệch để học sinh cố gắng trong năm sau. Cần đưa ra những tiêu chí định hướng cho sinh viên rèn luyện cũng như những điều cần nhận xét như: năng lực

tư duy, khả năng sáng tạo, sở trường, cá tính, ý thức tập thể, chuyên cần, thái độ với mọi người.

* Ở gia đình, các bậc phụ huynh nên dạy con cái biết cách đối nhân xử thế, biết tôn trọng mình và tôn trọng người khác, dạy con lòng khoan dung, sự độ lượng vị tha và những chuẩn mực, giá trị đạo đức mà con người phải sống theo, dạy con điều hay lẽ phải. Nhưng để làm được điều đó, trước hết cha mẹ phải là tấm gương cho con cái noi theo. Trong một thế giới đang đề cao sự thỏa mãn tức thì những ham muốn bản năng, thì gia đình có vai trò rất quan trọng trong việc khơi dậy ý thức về cái tốt và cái xấu, về cái đáng làm và không nên làm, nhưng nếu các bậc cha mẹ đã không đóng đúng vai trò của mình thì đừng đòi hỏi những đứa con ở nhà sẽ trở thành một công dân tốt. “Môi trường tạo nên tính cách”, vì thế nếu cha mẹ rệu rã, cờ bạc, vi phạm pháp luật thì hình ảnh của họ sẽ như thế nào trong mắt con cái ?

* Ra ngoài xã hội, Sinh viên cần được quan tâm nhiều hơn nữa từ các ban ngành, đoàn thể mà cụ thể trước nhất là Đoàn thanh niên. Các tổ chức Đoàn hiện nay chưa có sự quan tâm đúng mức đến vấn đề giáo dục đạo đức làm người cho thanh niên, cụ thể là trong những chương trình trọng điểm ở Đại hội Đoàn các cấp đưa ra chưa nhận thấy được diễn biến phức tạp trong tâm lý, đời sống lứa tuổi thanh thiếu niên hiện nay, không có nhiều chương trình & kế hoạch quan tâm đến việc giáo dục đạo đức cho thanh niên, không có sự phối hợp chặt chẽ với gia đình & nhà trường trong việc quản lý, rèn luyện đạo đức cho thế hệ trẻ. Lẽ nào những hành vi, lối sống phi chuẩn của thanh niên trong thời gian qua chưa đủ để xã hội quan tâm ?

Khi chúng ta mở cửa giao lưu với thế giới thì những luồng văn hóa, những giá trị khác lạ chắc chắn cũng sẽ tràn vào. Vấn đề ở đây là không phải và

cũng không thể ngăn chặn các luồng văn hóa ấy, mà phải tạo cho từng thành viên trong xã hội, nhất là giới trẻ, sức đề kháng trước các luồng văn hóa, lối sống ấy. Đừng để giới trẻ hiện nay bị tha hóa về đạo đức. Muốn vậy hãy cùng chung tay tạo sức đề kháng cho thế hệ trẻ để tránh những cạm bẫy của xã hội, sống tốt hơn để góp sức mình trong công cuộc xây dựng đất nước.

KẾT LUẬN

Tuổi trẻ là nền tảng cho một đời người. Với sinh viên- chúng em, những ngày ngồi trên ghế giảng đường đại học là quãng thời gian vô cùng quan trọng trong quá trình lâu dài tích lũy kiến thức, kinh nghiệm, phương pháp tư duy và bản lĩnh chính trị. Từ điểm xuất phát này, con người trưởng thành và bước vào đời. Nếu điểm xuất phát tốt, chúng em sẽ đạt được những bước đi dài, ổn định và vững chắc trong tương lai; ngược lại, con đường đi lên sẽ gặp trắc trở khó khăn.

Xây dựng trường Đại học Bách khoa Hà Nội thành trường đại học đào tạo trình độ cao, đa ngành, đa lĩnh vực; một trung tâm nghiên cứu khoa học công nghệ hàng đầu của đất nước, với một số lĩnh vực đạt trình độ tiên tiến trong khu vực và trên thế giới. Nêu cao khẩu hiệu **“Sinh viên Bách Khoa năng động, sáng tạo, kỷ luật và thanh lịch”** - Tuổi trẻ Bách Khoa nguyện phát huy truyền thống anh hùng, chăm chỉ rèn đức luyện tài vì Thủ đô phát triển, vì đất nước phồn vinh, khẳng định vai trò, vị thế của sinh viên trường Đại học Bách Khoa Hà Nội, sinh viên Thủ đô ngàn năm văn hiến, tạo dựng hình ảnh người sinh viên Việt Nam trong thời đại mới có hoài bão, có lí tưởng và có trách nhiệm với xã hội và đất nước.

Sự năng động của các bạn tình nguyện ĐH Bách Khoa Hà Nội

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Giáo trình Tư tưởng Hồ Chí Minh

Tác giả: Nhiều Tác giả

Nhà xuất bản: NXB Chính trị Quốc gia

Ngày xuất bản: 06 - 2009.

2. Di sản Hồ Chí Minh về văn hóa, đạo đức

Tác Giả: GS.TS Trần Văn Bính

Năm xuất bản: 2010.

3. Sách, báo, tạp chí và Internet.